

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди:

№ БД – 5111400 – 3.07

2018 йил “26” 05

Олий ва ўрта махсус таълим
вазирлиги

2018 йил “14” 06

ЧЕТ ТИЛЛАРНИ ЎҚИТИШНИНГ ИНТЕГРАЛЛАШГАН
КУРСИ
ФАН ДАСТУРИ

Билим соҳаси: 100000 – Гуманитар соҳа

Таълим соҳаси: 110000 – Педагогика
120000 – Гуманитар фанлар

Таълим 5111400 – Хорижий тил ва адабиёти (тиллар бўйича)
йўналишлари: 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш
(роман-герман филологияси)

Тошкент – 2018

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2018 йил “14” июндаги 531-сонли буйруғининг 10-илоvasи билан фан дастури рўйхати тасдиқланган.

Фан дастури Олий ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълими йўналишлари бўйича Ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгашнинг 2018 йил “26” майдаги 2-сонли баённомаси билан маъқулланган.

Фан дастури Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университетида ишлаб чиқилди.

Тузувчилар:

- Я.Р.Абдураимова — ЎзДЖТУ, “Инглиз тили интеграллашган курси №3” кафедраси мудири.
- К.М.Алимова — ЎзДЖТУ, “Инглиз тили интеграллашган курси №3” кафедраси катта ўқитувчиси.
- А.А.Носиров — Халқ таълими вазирлиги Умумтаълим муассасаларида ўқув-методик жараёнларни ривожлантириш бош бошқармаси бошлиғи, ф.ф.д.

Такризчилар:

- И.А Сиддикова — ЎзМУ, “Қиёсий тилшунослик” кафедраси мудири, ф.ф.д., профессор.
- У.Б.Азизов — ЎзДЖТУ қошидаги РИАИМ директори.
- М.Х.Эсанов — Республика таълим маркази директори (*кадрлар истеъмолчиси*).

Фан дастури Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети Кенгашида кўриб чиқилган ва тавсия қилинган (2017 йил “15” ноябрдаги “4”-сонли баённома).

I. Ўқув фанининг долзарблиги ва олий касбий таълимдаги ўрни

Чет тилларни ўқитишнинг интеграллашган курси амалий фан бўлиб, барча тил кўникмаларини интеграллашган ҳолда ўқитишни назарда тутди. Ушбу фан талабаларни чет тилини ўқитиш услублари билан батафсил таништиради ҳамда келгуси касбий фаолиятларида дарсни шу усулда ташкил этишга йўналтиради. Фан аудиторияда ўргатилаётган чет тилидан асосий алоқа воситаси сифатида самарали фойдаланишга ва талабаларнинг касбий ихтисослашувини ривожлантиришга хизмат қилади.

II. Ўқув фанининг мақсади ва вазифаси

Фанни ўқитишдан мақсад талабаларнинг хорижий тил бўйича эгаллаган билим, кўникма, малакаларини касбий ва илмий фаолиятда эркин қўллаш олишларини таъминлаш, талабаларни тил бўйича эгалланган билимларни баҳолаш назарияси ва амалиёти билан таништириш ҳамда баҳолаш мезонларининг мақсад ва вазифаларини тўғри белгилай олишга ўргатиш ҳисобланади. Шунингдек, чет тилини турли ёш гуруҳларида ўқитиш усуллари ва методларини ҳамда ўқитиш жараёнида юзага келиши мумкин бўлган ёш билан боғлиқ муаммоларни бартараф этиш, таълим йўналиши ва касбий ихтисослашув хусусиятларини эътиборга олган ҳолда ҳар хил гуруҳларда чет тили самарали ўқитилишини ташкил этишга ўргатишдир.

Фаннинг асосий вазифаси умумэтироф этилган халқаро меъёрларга кўра талабаларнинг ўрганилаётган чет тилини C1 даражада эгаллашлари учун зарурий билимларни интеграллашган тарзда ўргатиш ва мулоқот малакаларини ривожлантиришдир.

Фан бўйича талабаларнинг билим, кўникма ва малакаларига қуйидаги талаблар қўйилади. **Талаба:**

- чет тилини ўрганиш борасидаги муҳим масалалар ва илмий изланишлар натижалари;
- тил ўқитишнинг замонавий, илғор ва самарали методлари;
- интеграллашган тил кўникмаларини амалда қўллаш (маъно-мазмун асосида ўрганиш, топшириқлар асосида ўрганиш, лойиҳалар билан ишлаши);
- мулоқотга йўналтирилган услуб орқали ўқиш, тинглаш, ёзиш ва гапириш кўникмаларини ривожлантириш;
- ўқиш, тинглаш, ёзиш ва гапириш кўникмаларини интеграллашган тарзда ўқитиш услуб ва предметлари ҳақида **тасаввурга эга бўлиши**;
- чет тили ўқитувчисига хос тил кўникмаларини амалий тарзда қўллашни;
- чет тилида кўрсатмалар бериш, маълумот олиш ва дарсни бошқаришни;
- чет тилида дарс олиб боришнинг зарур ижтимоий, шахсий ва ташкилий масалаларини;
- ўқув дастурини ўрганиб, таҳлил қилиш ва дарсни режалаштиришда унга асосланишни;
- дарсни режалаштиришга таъсир кўрсатувчи омиллар (ўқувчилар билим даражаси ва ёши, эҳтиёжлари, вақт, ўқувчилар сони ва ҳ.к.) ни баҳолай олишни;
- дарслар кетма-кетлиги, мақсад, вазифалари ва кутилаётган натижаларини тўғри белгилашни;

- таълим мақсадларига биноан дарснинг тегишли тузулмасини танлай олишни **билиши ва улардан фойдалана олиши**;
- дарснинг турли босқичлари (дарс бошланиши, асосий ва якуний қисми) учун тегишли вазифаларни танлай олиш ва уларни бир -бирига боғлаш, изчилликни таъминлаш;
- турли ёрдамчи ўқув материаллари ва ресурсларни (масалан, техник воситалар, кўргазмалар, қуроқлар) танлаш;
- интернетдаги тайёр дарс режаларини танқидий таҳлил қилиш;
- ўқув адабиётларни танқидий таҳлил қилиш ва уларни тил ўрганаётганлар эҳтиёжига (билим даражаси ва ёши ва ҳоказо) мослаш;
- турли аутентик материалларни (газета, журналлар, телевидение ва радио материалларидан ва ҳ.к.) танлаш ва улар асосида тегишли вазифалар ишлаб чиқа олиш;
- ўқув адабиётлари жумладан, дарсликларга эҳтиёж сезилган вақтда турли ёрдамчи ўқув материаллари ва ресурслардан унумли фойдалана билиш;
- ўқув материалларини ёш тафовутларини эътиборга олган ҳолда ўзгартириш, мослаштириш ва янгиларини яратиш;
- йўналиш хусусиятларидан келиб чиқиб чет тили дастурларини тузиш;
- турли соҳа вакилларига чет тилини ўқитиш **малака ва кўникмаларига эга бўлиши керак**.

III. Асосий амалий қисм (амалий машғулотлар)

“Чет тилларни ўқитишнинг интеграллашган курси” 2-4 курслар давомида 12 та модулга ажратилган ҳолда ўқитилади. Фанни ўқитишда модуллар изчиллигига ва ўзаро боғлиқ ҳолда ўқитилишига асосий эътибор қаратилади.

1. “Тил ўрганиш тамойиллари” модули (2 курс, 3-семестр)

- Модулнинг хусусиятлари;
- “Мен қандай тил ўрганувчисиман”: ўз-ўзини синовдан ўтказиш;
- Тил ўрганувчининг хусусиятлари;
- Тил ўрганишдаги когнитив омиллар: трансфер, интерференция ва умумлаштириш ҳодисалари;
- Тил ўрганишдаги когнитив омиллар: индуктив ва дедуктив тил ўрганиш;
- Тил ўрганишдаги когнитив омиллар: қобилият ва интеллект;
- Тил ўрганишдаги когнитив омиллар: тизимли ёддан чиқариш ҳодисаси;
- Чет тилини ўрганиш услублари: аудио, визуал, тактик, кинестетик;
- Чет тилини ўрганиш стратегиялари;
- Чет тилини ўрганишда мулоқот стратегиялари;
- Тил ўрганишда психологик омиллар: тортинчоқлик, ҳаяжон, таваккалчилик;
- Тил ўрганишда муносабат ва мотивация;
- Тил ўрганишдаги хатолар, хато турлари, турғун хатолар;
- Хатолар сабабларини аниқлаш ва тасвирлаш;
- Чет тилини ўрганишда ёш хусусиятлари, ёш гипотезаси;
- Чет тилини ўрганишда гендер хусусиятлари;

- Билингвизм.

2. “Тил аспектларини ўқитиш” модули (2 курс, 4-семестр)

- Грамматикани ўқитиш (грамматика ва маъно; грамматика ва функция) ;
- Грамматикани ўқитишга дедуктив ва индуктив ёндашув;
- Грамматикани контекст орқали ўргатиш;
- Лингвистик интуиция; тил ҳодисалари;
- Грамматик машқ, топшириқ, вазифаларни таҳлил қилиш;
- Грамматик машқ, топшириқ, вазифа, тестларни тузиш;
- Лексикани ўқитиш: сўз нима? сўзни ўрганиш;
- Лексик бирликлар /иборалар/бирикмаларни ўқитиш;
- Лексикани контекстда ўқитиш;
- Янги лексикани ўргатиш (расм, реалия, қўшиқ, мультимедиа ва ҳ.к.дан фойдаланган ҳолда);
- Педагогик мақсадларда корпус маълумотларидан фойдаланиш;
- Талабаларнинг лексикани ўрганиш стратегияларини ривожлантириш;
- Лексик вазифаларни баҳолаш, лексик вазифа, топшириқ ва тестлар тузиш;
- Муваффақиятли мулоқот учун талаффузнинг муҳимлиги. Фонетикани ўқитиш: урғуни (сўз урғуси, гап урғуси) ўргатиш;
- Товушларни изоляцияда ва контекстда ўқитиш фарқлари;
- Интонация, интонациянинг муносабатни билдириш ва грамматик функцияларини ўқитиш;
- Хатони тўғрилаш усуллари ;
- Фонологик вазифаларни таҳлил қилиш.

3. “Тил кўникмаларини интеграллашган ҳолда ўқитиш” модули (3 курс, 5-семестр)

- Кўникмалар интеграциясининг ривожланиш босқичлари;
- Тил кўникмалари интеграцияси таҳлили;
- Тинглаш кўникмаси;
- Тинглаш малакасини ошириш;
- Ҳаётий мавзуларга оид тинглаш машқлари билан ишлаш;
- Тинглаш жараёнидаги қийинчиликларни аниқлаш ва бартараф этиш;
- Дарс режасига фонетик билимларни киритиш;
- Тинглашдан олдин, тинглаш жараёнида ва тинглашдан сўнг бажариладиган топшириқ ва вазифаларни ишлаб чиқиш;
- Гапириш кўникмаси;
- Муваффақиятли оғзаки мулоқот амалиёти;
- Баҳс-мунозара учун материаллар тайёрлаш;
- Равон ва хатосиз сўзлашиш амалиёти;
- Ўқиш кўникмаси;
- Ўзаро мулоқот, мулоқот турларини фарқлаш;
- Ўқишдан олдин, ўқиш жараёни ва ундан сўнгги жараён учун вазифалар тайёрлаш;
- Талабаларни мақсадга йўналтирилган тарзда ўқишга ўргатиш;
- Ёзув кўникмаси;

- Чет тилини ўрганишда ёзма нутқнинг аҳамияти ва унга таъсир этувчи омиллар;
- Ёзма нутқ стратегиялари билан таништириш;
- Ёзма нутқ мақсадлари билан таништириш;
- Ёзма нутқда оригиналликни сақлаш;
- Фикр-мулоҳазаларни жамлаш услублари;
- Ёзма нутқда оригиналликни сақлаш;
- Фикр-мулоҳазаларни жамлаш услублари;
- Тилнинг тўрт кўникмаси интеграцияси;
- Топпириққа асосланган интеграция;
- Лойиҳаларга асосланган интеграция.

4. “Аудиторияда ўқитувчи нутқи” модули (3 курс, 5-семестр)

- Ўқитувчининг аудиториядаги хатти-ҳаракатлари;
- Ўқитувчининг аудиториядаги овози;
- Ўқитувчининг оҳанги;
- Аудиторияда чет тилини қўллаш;
- Чет тили муҳитини яратиш;
- Аудиторияда қўлланиладиган тил;
- Чет тилида саволлар бериш;
- Чет тилида кўрсатмалар бериш;
- Чет тилида оғзаки изоҳ бериш;
- Чет тили дарсида она тилидан фойдаланиш.

5. “Дарсни режалаштириш” модули (3 курс, 6-семестр)

- Мактаб, лицей ва коллежлари учун мўлжалланган ўқув дастурларни ўрганиш, таҳлил қилиш ва улар билан ишлаш;
- Дарсни режалаштириш ва дарс режаси таркиби;
- Дарслар кетма- кетлиги, мақсад, вазифалари ва кутилаётган натижаларни белгилаш;
- Дарсни режалаштириш учун дарс тузилмасини танлаш (масалан, ППП (презентация, практика, продукция);
- ППП муқобиллари, TBL (вазифаларга асосланган ўқиш);
- Рецептив кўникмаларни ўқитишга матндан олдин, матн устида ва матндан кейинги машқлар) ;
- Дарсининг турли босқичлари учун вазифалар;
- Дарс бошланиши (муз ёрар машқлар, кириш машқлари) ;
- Яқунлаш (дарсни хулосалаш, интроспекция, қолган сўнгги дақиқаларни тўлдириш);
- Дарсда вазифаларни бир- бирига боғлаш;
- Дарс давомидаги вазифаларга тўғри вақт ажратиш;
- Уй вазифасини бериш;
- Мавжуд ўқув материаллари ва ресурслардан (масалан, расмлар, қўшиқлар, видео, синф тахтаси, синфдаги жиҳозлардан) самарали фойдаланиш;

- Муаммоларни олдиндан кўра билиш (хулқи турлича бўлган ўқувчилар билан ишлаш усуллари);
- Режалаштириш ва ўқитишда вазиятга қараб мосланувчанлик;
- Турли қобилиятга эга ўқувчилар гуруҳларида дарсни режалаштириш.

6. “Аудиторияни ўрганиш (тадқиқ этиш) 1” модули (3 курс, 6-семестр)

- Синф тадқиқоти босқичлари (ўқитувчи муаммосини аниқлаш ва тадқиқот қилинадиган саволни тузиш, тадқиқотни режалаштириш (тўғри маълумотни йиғиш услуги), маълумотларни йиғиш, уни таҳлил қилиш ва режалаштириш);
- Маълумотларни йиғиш учун керак бўладиган материалларни яратиш/тузиш, унинг салбий ва ижобий тарафларини фарқлаш;
- Дарс кузатуви (дарсни видео тасмага тушириш ёки ҳамкасби томонидан кузатилиши);
- Сухбат ўтказиш (структурали, ярим структурали, структурали бўлмаган);
- Ўқитувчи ва талабаларга бериладиган саволномалар; кундалик юритиш
- Муаммоли вазиятлар/ходисалар; қайдлар
- Дарс кузатуви жараёни: дарс кузатуви босқичи (кузатувдан олдинги, кузатув пайти, кузатувдан кейинги)
- Кузатув натижаларини оғзаки ва ёзма равишда баён қилиш

7. “Ўқув материалларини танлаш ва янгиларини яратиш” модули (3 курс, 6-семестр)

- Ўқув материаллари таълим стандартлари, шунингдек миллий қадриятларни татбиқ ва тарғиб қилишнинг муҳим воситаси сифатида;
- Ўқув адабиётлари ва ўқув дастурлари ўртасидаги мутаносиблик;
- Ўқув адабиётлари турлари жумладан, талабалар учун дарслик, ўқитувчилар учун қўлланма, CDлар, мустақил таълим учун китобларни танлаш;
- Чет тили машғулотида фойдаланиш учун дарсликларни таҳлил қилиш ва танқидий баҳолаш;
- Интернет таълим сайтлари, тил кўникмаларини баҳоловчи манбалар, кичик ёшдаги тил ўрганувчилар учун манбалар;
- Аутентик материалларни (газета, журналлар, телевидение, радио материалларидан ва ҳ.к.) танлаш ва уларга мос вазифалар тузиш;
- Тил ўрганувчилар хусусиятларига мос келадиган кўргазмали материаллар ва тарқатма материалларни яратиш;
- Ривожлантирувчи вазифаларни яратишда эътиборга олинishi керак бўлган ахлоқий ва маънавий масалалар (масалан, инсон ҳуқуқлари, миллий қадриятлар ва ҳ.к.);
- Семестр сўнггида ўтказиладиган микро дарс учун кўргазмали материаллар тайёрлаш, тарқатма материаллар яратиш.

8. “Чет тилларни ўқитишнинг услуб ва тамойиллари” модули (4 курс, 7-семестр)

- Чет тилларни ўқитиш услублари ўртасидаги фарқлар;

- Чет тилини ўргатишда хорижий тажрибалар: грамматик-таржима услуби;
- Чет тилини ўргатишда хорижий тажрибалар: дарсни тўлиқ чет тилида ўтиш услуби;
- Чет тилини ўргатишда хорижий тажрибалар: аудио-лингвистик услуб (эшитиб гапириш);
- Коммуникатив услуб. Коммуникатив машқлар ёрдамида тил ўрганиш;
- Маҳаллий муҳитда қўлланилган услублар ва уларнинг таҳлили: грамматикани дедуктив ва индуктив тарзда ўқитиш;
- Маҳаллий муҳитда қўлланилган услублар ва уларнинг таҳлили: таржима орқали тил ўқитиш;
- Маҳаллий муҳитда қўлланилган услублар ва уларнинг таҳлили: фонемалар ва фонетик усуллар;
- Маҳаллий муҳитда қўлланилган услублар ва уларнинг таҳлили: қайта гапириб бериш, матнларни ёдлаш;
- Чет тилларни ўқитишда замонавий педтехнологиялардан фойдаланиш;
- Чет тилларни ўқитишда информацион технологиялардан фойдаланишнинг аҳамияти;
- Чет тилини ўрганишда она тилининг ўрни;
- Тил ва маданият.

9. “Турли ёшдагиларга чет тилини ўқитиш” модули (4 курс, 7 - семестр)

- чет тилини ўрганувчиларининг психо-физиологик хусусиятлари ва турли ёшдагиларга чет тилини ўргатиш жараёни
- турли ёшдагиларга чет тилини ўргатишда ўқитувчининг роли ва аудиторияга мослашуви.
- турли ёш гуруҳларини ўқитиш тамойиллари;
- турли ёшдагиларга чет тилини ўргатиш учун дарсларни режалаштириш ва унда ёш хусусиятларини эътиборга олиш;
- ёш хусусиятидан келиб чиқиб, мувофиқ методларни танлаш;
- катта ёшдагиларга чет тилини ўргатишнинг ўзига хос хусусиятлари;
- кичик ва ўсмир ёшдагиларга чет тили ўргатишда ўйин, қўшиқ, мусиқа ва ҳикоялардан самарали фойдаланиш;
- турли ёш гуруҳларида чет тили бўйича ўзлаштирилган билимларни баҳолаш;
- ёш хусусиятларига кўра ўқув материалларини мослаштириш ва янгиларини яратиш.

10. “Тил бўйича билимларни баҳолаш турлари ва мезонлари” модули (4 курс, 7-семестр)

- Баҳолаш турлари:
 - якуний (summative); шакллантирувчи(formative);
- Тест:
 - тестнинг валидлиги (validity)— тест шакли ва мазмунининг уни тузувчилар фикри бўйича тест баҳолаши ёки аниқлаши зарур бўлган нарсага мувофиқ келиши, ишончлилиги (reliability), амалийлиги (practicality);
 - мезонлар мутаносиблиги (Criterion referencing); меъёр мутаносиблиги (norm referencing)

- таснифлаш;
- тест турлари: маҳорат (proficiency), назорат (achievement), ривожланиш (progress), etc.);
- Европа Кенгашининг “Чет тилини эгаллаш умумевропа компетенциялари: ўрганиш, ўқитиш ва баҳолаш” тўғрисидаги умумэтироф этилган халқаро меъёрлари (Common European Framework of Reference);
- тест методлари (берилган вариантлар ичидан тўғрисида танлаш, савол ва жавобларни бир-бирига мослаш; тест тузишнинг илк босқичлари (йўриқлар, жавоб вариантларини тузиш ва ҳоказо)
- Тил аспектларини баҳолаш усуллари ва мезонлари:
 - Ёзма нутқ;
 - ўқиш;
 - тинглаб тушуниш;
 - гапириш
 - тил кўникмаларини интеграллаштириш;
 - сўз бойлиги;
 - грамматика
- Баҳолашнинг муқобил турлари (портфолиони баҳолаш, ўзини-ўзи баҳолаш, лойиҳа ишлари, кундаликлар, рефлексив қайдлар ва ҳоказолар);
- Баҳолашни режалаштириш;
- Танқидий таҳлил (баҳолашнинг таълим жараёнига таъсири);
- Тест топшириқларини тузиш тамойиллари:
 - илмийлик;
 - изчиллик;
 - ихчамлилик ва аниқлик;
 - формал эмаслиги;
 - мантиқий кетма-кетлик;
 - тизимлилик;
 - умумийлик ва хусусийлик;
 - оддийлик ёки мураккаблик;
 - кўргазмалилик;
 - назария билан амалиётнинг боғлиқлиги;
 - тафаккурни ривожлантириш;
 - ижодийлик;
 - мустақиллик ва онглилик;
 - тил ўрганувчиларнинг индивидуал хусусиятларини ҳисобга олиш;
 - тарбиявийлик;
 - ўқув дастурига мослик;
 - вақт жиҳатдан ҳолисоналик.

11. “Аудиторияни ўрганиш (тадқиқ этиш) 2” модули (4 курс, 8- семестр)

Ушбу модул 3 курсда ўқитилган “Аудиторияни ўрганиш (тадқиқ этиш) 1” модулининг узвий давоми ҳисобланади. Ушбу модулни ўқитишда аудиторияни тадқиқ этиш кичик ҳажмдаги илмий ишнинг систематик тури эканлигига, ўрганиш давомида йиғиладиган маълумотларга асосланган тизимли ва мазмунли таҳлилга асосий эътибор қаратилади.

- Синф тадқиқоти босқичлари (ўқитувчи муаммосини аниқлаш ва тадқиқот қилинадиган саволни тузиш, тадқиқотни режалаштириш (тўғри маълумотни йиғиш услуги), маълумотларни йиғиш, уни таҳлил қилиш ва режалаштириш);
- Маълумотларни йиғиш учун керак бўладиган материалларни яратиш/тузиш, унинг салбий ва яхши тарафларини фарқлаш;
 - дарс кузатуви (дарсни видео тасмага тушириш ёки ҳамкасби томонидан кузатилиши)
 - суҳбат ўтказиш (структурали, ярим структурали, структурали бўлмаган);
 - ўқитувчи ва талабаларга бериладиган саволномалар;
 - кундалик юритиш;
 - муаммоли вазиятлар/ҳодисалар;
 - қайдлар;
 - саволнома;
 - талаба бажарган ишнинг далили.
- Маълумот манбаларини тўплаш эҳтиёжи;
- Дарс кузатуви жараёни:
 - дарс кузатуви босқичи (кузатувдан олдинги, кузатув пайти, кузатувдан кейинги);
 - кузатув натижаларини оғзаки ва ёзма равишда баён қилиш
- тадқиқотни режалаштириш.
- йиғилган маълумотлар таҳлили (мавжуд фарқлар ва ўхшашликлар (масалан: талабаларнинг тест натижалари).

12. “Махсус йўналиш (соҳа)ларда чет тилини ўқитиш” модули (4 курс, 8 -семестр)

- Махсус йўналишларда чет тили (касбий йўналишда чет тили, ўқишга йўналтирилган чет тили);
- Эҳтиёжларни ўрганиш ва таҳлил қилиш (вазият тақозосига кўра эҳтиёж, ўрганиш эҳтиёжлари);
- Маълум бир соҳа ёки касбий йўналишда чет тилини ўқитиш учун мақсадларни белгилаш;
- Дастур тузишда ўқитиш ёндашувларини белгилаш (мавзу асосида, кўникма асосида);
- Ўзбекистон республикаси таълим тизими босқичларида (коллеж ва лицейларда) чет тили ўқитишнинг мақсад ва мазмунини белгилаш;
- Мустақил ўқиш кўникмаларининг ўрни: ўқишга йўналтирилган чет тили, ўқиш ва тадқиқ этиш кўникмалари;
- Ўқув материалларини баҳолай олиш;
- Ўқув материалларини мослаштира олиш;
- Ўқув материалларини ярата олиш;
- Махсус йўналишларда чет тили ўқитувчисининг роли.

IV. Амалий машғулотлар бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Амалий машғулотлар замонавий мультимедиа воситалари билан жиҳозланган аудиторияда ўтказилиши лозим. Машғулотлар фаол ва интерфаол усуллар ёрдамида ўтилиши, мос равишда муносиб педагогик ва ахборот технологиялар қўлланилиши мақсадга мувофиқ.

V. Мустақил таълим ва мустақил ишлар

Мустақил иш мавзулари фан ўқитувчиси ва талабалар томонидан ишлаб чиқилади. Мавзулар талабани мустақил билим олишга онгли равишда йўналтириши лозим. Кафедра мутахассислари томонидан ҳар бир мавзу бўйича талабанинг мустақил ўқиб ўрганишига доир вазифа ва топшириқлар ишлаб чиқилади ва уларни бажариш учун аниқ кўрсатмалармисоллар ёрдамида берилади. Тилни ўрганиш жараёнида талаба интерфаол усуллар воситасида мустақил таълим олишга рағбатлантирилади ва мустақил фикрлаш талаб қилинади.

Мустақил таълим учун қуйидаги мавзулар ва фаолият турлари тавсия этилади:

2 курс учун:

1. Тил ўрганувчининг кундалигини яратиш.
2. Мақола бўйича ҳисобот.
3. Чет тил ўрганувчисини кузатиш орқали ҳисобот ёзиш.
4. Таҳлилий иншо.
5. Замонавий методлар.
6. Лексикани ўқитишда коммуникатив методлар.
7. Грамматикани ўқитишда коммуникатив методлар.
8. Фонологияни ўқитишда коммуникатив методлар.

3 курс учун:

1. Тил ўрганувчиларнинг қобилиятини ҳисобга олиш.
2. Ўқитувчининг дарс давомидаги вазифалари.
3. Силлабус яратишнинг принциплари.
4. Чет тили дарсларининг структураси .
5. Дарсларда вақтни тақсимлаш ва кетма кетлик.
6. Дарсларда ўзаро мулоқотга киришиш.
7. Дарсларда қўшимча материаллардан фойдаланиш.
8. Маданиятлараро мулоқотни чет тили дарсларидаги аҳамияти.
9. Дарсни бошқариш.
10. Ўзаро дарс кузатишнинг аҳамияти.

4 курс учун:

1. Дарсни тадқиқ этиш асосида хулоса ёзиш.
2. Тайёр материалларни ўрганиш ва уни махсус йўналтирилган курсларга мослаш.
3. ESP учун материаллар яратиш.

4. Тайёр тестларни ўрганиб улар асосида хулоса ёзиш.
5. Баҳолаш мезонини ишлаб чиқиш.
6. Тил ўрганишнинг тўрт кўникмасига асосланган тестлар яратиш.
7. Тестларни апробациядан ўтказиш.

VI. Асосий ва қўшимча ўқув адабиётлар ҳамда ахборот манбалари

Асосий адабиётлар

Инглиз тили

1. Woodward, T. (2001). *Planning Lessons and Courses*. Cambridge, CUP
2. Lightbrown, P.M, Spada N (2006) *How language are learned*, Oxford, UK: Oxford University Press.
3. Tomlinson, B. (Ed.) (2010). *Materials Development in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
4. Nunan, D. (2009). *Task-based Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press. McDonough, J., & Shaw, C. (2003). *Materials and Methods in ELT* (2nd edition). Oxford: Blackwell.
5. McGrath, I. (2002). *Materials Evaluation and Design for Language Teaching*. Edinburgh University Press.
6. Spratt, M (1994) *English for the Teacher*, Cambridge University Press, ISBN 0 521 42676 6 Spratt. M, Pulverness, A, Williams, M. (2005) *The TKT Course*, Cambridge University Press, ISBN 978 0 521 60992 0
7. Wainryb, R. (1992) *Classroom Observation Tasks*, Cambridge University Press, ISBN 0 521 40722 2
8. James, P. (2001). *Teachers in Action*. Cambridge and New York: Cambridge University Press.
9. Hughes, A. (2003) *Testing for Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
10. Harding, K. (2007) *English for Specific Purposes (Resource books for teachers)*. Oxford: Oxford University Press,.
11. Jordan, R. R. (2005) *English for Academic Purposes: A Guide and Resource Book for Teachers*. Cambridge: Cambridge University Press.
12. Ur, P.A (2010) *Course in Language Teaching: Practice and Theory*. Cambridge: CUPUK.
13. С.Иргашева, Я. Абдураимова, Б. Брювертон (2016). *Being a Teacher*. Tashkent.
14. К.Алимова, Н.Мухаммедова, Б.Брювертон (2016). *Becoming a Teacher*. Tashkent.

Немис тили

1. Hans-Jürgen Hantschel, Michaela Brinitzer. DaF unterrichten Basiswissen Didaktik Deutsch als Fremd- und Zweitsprache. Klett Verlag. 2016
2. Bayerlein Olivier, Buchner Patricia. Campus Deutsch B2-C1. Hueber Verlag. Ismaning. 2013
3. Baier Gabi, Roland Dittrich. Goethe-Zertifikat C1. Cornelsen Verlag. Berlin. 2009.
4. Willkop Ewa-Maria u.a. Auf neuen Weg. Deutsch als Sprache für die Mittelstufe und Oberstufe. Hueber Verlag. Ismaning. 2003.

Француз тили

1. Annie Berthet, Catherine Hugot, V. Kizirian, Béatrix Sampsonis, Monique Waendendries. Alter Ego 2. France. Hachette, 2006.

Испан тили

1. Metodologia de la lengua y literatura españolas en el bachillerato. Manuel Seco Raymundo. España 2003.
2. Método de español. Nivel II. M.Toshxonov, I.Turamuratova T. 2013й.
3. Español sin fronteras ESF 2. Madrid 2005
4. Aula internacional II. Jaime Corpas Agustin Carmendia, Carmen Soriano 2013

Қўшимча адабиётлар

1. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Тошкент, “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 29 б.
2. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 47 б.
3. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамиз. “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 485 б.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида” ги ПФ-4947-сонли Фармони. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 й., 6-сон, 70-модда
5. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қондаси бўлиши керак. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил якунлари ва 2017 йил истиқболларига бағишланган мажлисидаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг нутқи. // Халқ сўзи газетаси. 2017 йил 16 январь, №11.

Инглиз тили

1. Wallace, M.J. (1998). *Action Research for Language Teachers*. Cambridge and New York: CUP
2. Thornbury, S. (2002) *How to teach vocabulary*. Longman Pearson.
3. Khoshimov, U, I. Yokubov, (2003) “*Ingliz tili ukitish metodikasi*” Tashkent: Sharq
4. Bolitho, R. & B. Tomlinson (2005) *Discover English*. Oxford: Macmillan
5. Paul, J.Black (1998) *Testing: Friend or Foe? The Theory and Practice of Assessment and Testin*. RoutledgeFalmer: London and NY Tylor and Francis Group.
6. Brinton, D & P. Master (1998) *New Ways in English for Specific Purposes* Alexandria, VA: TESOL
7. Dudley-Evans, T. & M-J. St John (1998) *Developments in English for Specific Purposes*. Cambridge: Cambridge University Press.

Немис тили

1. Lilli Marlin Brill, Techmer Marion. Großes Übungsbuch Deutsch. Wortschatz. A2-C1. Hueber Verlag. Ismaning. 2011
2. Dallapiazza Rosa-Maria u.a. Ziel C1. Hueber Verlag. Ismaning. 2010.

3. Tilman von Brand. Deutsch unterrichten. Einführung in die Planung, Durchführung und Auswertung in den Sekundarstufen. Klett Verlag. 2015
4. Frank Schneider. Scriptor Praxis: Deutsch unterrichten: planen, durchführen, reflektieren: Sekundarstufe I und II. Cornelsen. 2017

Француз тили

1. G. Vigner. Enseigner le français comme langue seconde. Clé International, France, 2000.
2. G.Capelle, N. Gidon. Reflet. Methode de francais 1. Hachette. Paris, 2006.

Испан тили

- 1.I. Bosque, V.Demonte. Gramática Descriptiva de Real Academia Española. Madrid Espasa. 1999
- 2.M. Abdullayev. Español en textos. T. 2011
- 3.T.Oltiyev. Gramática práctica del español. Tashkent, 2007

Интернет сайтлари

Инглиз тили

1. <http://www.pbs.org/newshour/extra/teachers/lessonplans/media/podcasting>.
2. http://esl.about.com/od/englishlistening/a/intro_podcasts.htm
3. www.teachingenglish.org.uk
4. www.onestopenglish.com
5. www.tesol.org
6. www.tefl.com
7. www.teachertrainingvideos.com
8. www.learnenglish.org.uk
9. www.macmillanenglish.com/readers

Немис тили

1. www.google.de
2. www.goethe.de
3. <http://www.wienuni.at/>
4. <http://www.deutsch.de/>
5. <http://www.hueber.de/>

Француз тили

1. <http://www.lepointdufle.net/>
2. <http://apprendre.tv5monde.com/>
3. <http://enseigner.tv5monde.com/>
4. <http://lewebpedagogique.com/ressources-fle/>

Испан тили

1. <http://es.altavista.com/>
2. <http://www.sobre.espana.ru>

